

સાચી જડીબુટ્ટી

— નટવર આહલપરા

એક હતા શેઠ. તેમને એક દીકરો. દીકરો સાત ખોટનો હોવાથી બહુ જ લાડકો. આ લાડકા દીકરાને શેઠે એક સદ્ગુણી કન્યા સાથે પરણાવ્યો. વહુ બહુ જ ડાહી હતી. તેથી શેઠને સંતોષ હતો.

એક વખત શેઠ બહુ જ બીમાર પડ્યા. તેમને થયું કે પોતે હવે સાજા નહીં થઈ શકે, એટલે પોતાના દીકરાને અને વહુને પાસે બોલાવ્યાં અને કહ્યું : “જો બેટા રામુ, હવે હું જીવું તેમ લાગતું નથી, તો હું કહું તે પ્રમાણે રહીશ, તો જીવનભર દુઃખી નહીં થા. સાંભળ, એક તો ઘરમાં જે હોય તેને મીઠું કરીને મીઠાની જેમ ખાજે અને બીજું, આપણી આસપાસ હાડમાંસનો ગઠ કરીને સુખેથી રહેજે અને સાંભળ, જ્યારે તારી પાસેથી દોલત ખાલી થઈ જાય. ત્યારે ગંગા—યમુના પાસે ચરુ છે, તે ખોદી લેજે અને જો કંઈ જરૂર પડે તો મારા મિત્ર દલા શેઠને પૂછી જોજે. આમ કહીને શેઠ મૃત્યુ પામ્યા.

શેઠનો દા’ડો કર્યો. તમામ મહેમાનોને જમાડીને વિદાય આપી. તે પછી થોડા દિવસે રામુ એની પત્નીને કહે : “જો, સાંભળ, બાપુજીએ મીઠું કરીને ખાવાનું કહ્યું છે. તો તે પ્રમાણે રોજ લાડુ, દૂધપાક, શીરો ને બધું ખાવાનું કહ્યું. ત્યારે તેની પત્નીએ કહ્યું કે, ‘મીઠું મીઠાની જેમ ખાવાનું કહ્યું છે, તો તેની પાછળ કંઈક ભેદ હશે’, ત્યારે રામુ કહે : ‘જા જા, તને શું ખબર પડે ? રોજ મીઠું રાંધવાનું છે.’

થોડા દિવસ થયા ને રામુ તેની પત્નીને કહે : ‘જો, બીજું બાપુજીની વાત એ હતી કે હાડમાંસના ગઠમાં રહેવું. તેથી હવે હું હાડકાં લઈ આવું છું. તેની ઘર ફરતી વાડ કરીને રહેશું.’ ત્યારે તેની પત્નીએ કહ્યું : ‘બાપુજીએ હાડકામાંસનો ગઠ કહ્યો. તેમાં કાંઈક ભેદ હશે.’ ત્યારે રામુએ કહ્યું કે, ‘તને શું ખબર ? બાપુજી કહી ગયા, તે પ્રમાણે હું તો કરીશ.’

આમ, રોજ ને રોજ મીઠું ખાતાં ઘરમાંથી પૈસો ખૂટી ગયો. રોજ ને રોજ મીઠું ખાવાથી બંને બીમાર પડ્યાં. ઘરમાં હતું તે ધન ખર્ચાઈ ગયું. રામુ દુઃખી થયો.

એક દિવસ તે વહેલો ગાડીમાં બેસીને ગંગા—યમુના કાંઠે ગયો. મહેનથ કરીને કાંઠે ખોદી જોયું, પણ ક્યાંયથી ધન મળ્યું નહીં. તેથી તે દુઃખી થઈને પાછો આવ્યો. તેની વહુએ કહ્યું કે, ‘બાપુજીના

કહેવામાં જરૂર કંઈક ભેદ હતો. તેથી તમે એમ કરો, ‘બાપુજીના મિત્ર દલા શેઠને મળીને આ કહેલાં વચનોનો ભેદ શું છે. તે પૂછો. તેઓ તમને સાચી સલાહ આપશે.’

દુઃખી થયેલો રામ દલા શેઠ પાસે ગયો. દલા શેઠે એમને પ્રેમથી બેસાડ્યો. પૂછ્યું : ‘બોલ બેટા રામુ, કેમ આવવું થયું?’ ત્યારે રામુ કહે : ‘કાકા, બાપુજીએ મને મરતી વખતે કહ્યું છે કે, મીઠું મીઠાની જેમ ખાજે, એટલે શું?’ ત્યારે દલાકાકા કહે કે, ‘બેટા, તેનો અર્થ એટલો જ થાય કે, ‘જે કંઈ હોય તેને શાક અને ખીચડીમાં જેમ થોડું થોડું મીઠું નાખીએ છીએ, તેની જેમ સંભાળીને થોડું થોડું ખાજે.’

ત્યારે રામુ કહે : ‘હું સમજ્યો, પણ કાકા હાડમાંસનો ગઢ કરીને રહેવાનું કહ્યું, એટલે શું?’ ત્યારે કાકા કહે : ‘હાડમાંસ એટલે જીવતા-જાગતા માણસો. સગાં-વહાલાં અને સૌની સાથે સંપીને રહેવું.’ રામુ કહે : ‘કાકા, મને બાપુજીએ એમ પણ કહ્યું હતું કે, ઘન ખૂટે ત્યારે ગંગા-યમુના પાસે ખોદજે. તે હું ગંગા-યમુનાને કાંઠે ઠેકઠેકાણે ખોદી આવ્યો, પણ મને કોઈ ઠેકાણેથી ઘન ન મળ્યું, તો

બાપુજીની વાત સહુ સહેલી હતી. ગંગા યમુનાને કાંઠે ખોદવાનું કહ્યું. તે નદી કાંઠે નહીં, પણ તમારા ઘર પાસે ગંગા—યમુના કાંઠે ખોદવાનું કહ્યું. તે નદી કાંઠે નહીં, પણ તમારા ઘર પાસે ગંગા—યમુના ગાયોની ગમાણમાં ખોદવાનું કહ્યું હતું. તેથી ત્યાંથી ધન મળશે, તો ઘેર જઈને ગમાણ પાસે ખોદો.’

રામુ દલા કાકાને પગે લાગીને ઘેર ગયો અને રાત્રે તેણે અને તેની વહુને ગમાણ પાસે ખોદાવ્યું તો પુષ્કળ દોલત મળી. આમ, બાપુજીની દોલત મેળવી. રામુ તે પછી પિતાના શબ્દો પ્રમાણે કરકસરથી સગાંવહાલાં સાથે હળીમળીને સુખેથી રહેવા લાગ્યો.

